

nu Baruch deze profetie in den tempel had durven voorlezen, ontstond er een tumult in heel Jeruzalem. Allen keerden zich tegen den overmoedigen en hoonenden Zieker, en niet lang meer of Jeremia onderging niet alleen de woede, maar ook het geweld van alle partijen in Jeruzalem, op dien kleinen kring na, die ook nu nog den profeten in hun gebieden droeg. Zoo werd Jeremia gevangen genomen, van alle vrijheid beroofd, en in allen jammer geworpen. Ten slotte lieten ze Jeremia zelfs in een modderkuil afzakken, waarin hij hulpeloos verdwijnen zou en een wreeden dood moest tegengaan, in bange donkerheid, zonder enig uitzicht op redding; hem met een der wredeste dooden dreigende, dien men een ellendeling kon aandoen. Uit dien doodelijken modderkuil werd hij toen, op Ebed-Melech's bevel en ingevolge Zedekia's last weer uitgetrokken. Maar gevangen man bleef hij, en eerst toen Jeruzalem werd ingenomen, en de Babyloniërs de stad waren binnengedragen, is Jeremia door den vijand van zijn Koning verlost.

Namelooz hard, uit- en inwendig, was het bittere lot, dat Jeremia hierna moest ondergaan. Wat toch kon ook inwendig pijnlijker voor een man als Jeremia zijn, in zulk een critiek oogenblik, als de vijand de koninklijke residentie binnentoon, en den vorst ontrooft, een vriend van dien vijand te moeten zijn, hem in de hand te moeten werken, en door hem met voorkeur en gunsten te worden overladen. Natuurlijk, de Goddelijke lastgeving sprak in zijn hart, maar ook de strijd en de liefde voor zijn volk en vaderland, en juist de lastgeving van Godswege moet het pijnlijke van zijn last voor hem verhoogd hebben. Zijn onverbiddelijk zich vastklemmen aan den last dien hij te volbrengen had, toont zijn vast geloof. Hij stond in den dienst des Heeren, en in het stiptelijk naleven van den last van zijn God moest de vrede zijner ziel gezocht. Maar toch bleef hij ook in dezen harden strijd onwankelbaar voor menselijke aandoeeningen. En uit dat oogpunt bezien, moet in die eer die Nebuzaradan hem in 's konings naam bewees, iets gelegen hebben dat hem 'smerlijk griede. Men kan de bliken zich denken, waarmee de priesters en edelen van het volk Jeremia aanvaagen en nazagen, toen hij niet onderscheiding door de Chaldeen ontvangen en bevestigd werd. Men speurt als in hun oogen hun haat en wraakzucht, men leest als in hun harten, wat genot 't voor hen zou geweest, Jeremia op staanden voet te verscheuren. En toch, dit alles heeft Jeremia moeten beleven om trouw in den dienst van zijn God te worden bevonden. Hieraan vocht men, wat hem Jeremia gekost moet hebben, om in dat hachelijk oogenblik trouw aan Jehova te blijven. Ongetwijfeld werd zijn geloof hierbij gesteund door de stellige verwachting, dat na dezen donkeren nacht weer het morgenrood voor zijn volk zou dagen, en dat de ure te komen stond, waarin de Messias en zijn geroepen volk over alle natiën en volken triumfeeren zou. Wie zou stellig last van zijn God ontving, en in zoo welbewuste inspiratie den rijkdom van zijn wetenschap voor de toekomst vindt, kan uithouden, wat voor elk ander te bang en te zwaar zou zijn. Maar vergeeten en voorbij gezien mag daarom toch niet, wat er in Jeremia's innerlijk zieleleven heeft moeten omgaan, en met wat verbaasden blik hij Nebuzaradan bij zijn gunstbetoon moet hebben aangestaard. De tegenstelling tusschen wat er in zijn volk omging en hetgeen in zijn eigen gemoed zich bewoog, moet zoo allesoverstelpend geweest zijn. En zulks te meer, omdat de profetie van Babylons val de bron van vreugde in zijn hart bleef. Zoo toch worstelden twee machten in zijn binnenste. Nu voor Babylon willig zwichten, maar straks zal Israel heel Babels macht zien ondergaan. En zoo kon dan ten slotte zich de worsteling in zijn ziel in de vreugde van de Messiaansche verwachting oplossen. Doch daarover in ons derde stuk.

Dr. A. K.

„Deze allen waren eendrachtelijk bijeen“.

Deze allen waren eendrachtelijk bijeen, aldus de woorden van Jeremia, die van u opgenomen is in den hemel, zal alsoo komen gelijk hij hem naar den hemel hebt zien opvaren.

Zoo stonden dan nu de elfen voor 't eerst alleen op aarde, en zulks als de kien en kern van Christus' Kerk. Ze waren ook wel aanzich zelf overgelaten geweest na Jezus' sterven aan 't Kruis, tot aan den morgen van zijn Verrijzenis, maar toen bond toch het ontzield lichaam dat in 't graf van Jozef van Arimathea was neergelegd, den Middelaar nog aan deze aarde. Ook na zijn Verrijzenis waren er wel dagen voorbijgegaan, dat ze Jezus niet ontmoet hadden, maar ook toen was Jezus toch nog in 't Heilige land. Nu daarentegen was het tot een scheiding gekomen. Jezus was nu van deze aarde weggenomen, hij was opgevaren in den hoogen hemel, en vertoefde nu bij Gods troon, terwijl de elfen alleen, op zich zelf en verlaten, op den Olijfberg stonden.

Op dat aangrijpend oogenblik greep hen van zelf een gevoel van verlatenheid aan, gelijk ze het dusver nog niet gekend hadden, maar ootloek tevens op 't zelfde oogenblik in hen het roerend besef, dat ze zelve nu voor een geheel nieuwe taak stonden, waarvoor ze zich saam hadden aan te gorden.

Ge metten dit aan wat ze nu aanstonds doen gingen. Ze gingen toch niet een iegelijk hui-waarts, doch bleven bij elkaar. Ze zochten ook geen onderkomen bij een der Jeruzalemsche vrienden, maar gingen naar een zaal in den tempel op Sion. Ja, ze vonden zelfs aanstonds het twaalfde weer aan, door Matthias in plaats van den Verdrader als medeapostel te kiezen.

Hierin nu sprak zich een sterk gevoel van saamhoorigheid uit, het besef dat ze aangesteld waren voor de voltooiing van een gemeenschappelijke taak, die nu aanstonds beginnen zou. Ze stonden van nu af in het ambt en gevoelden zich in dit ambt één, en wel als representanten van de Kerk van Christus, die nu haar loop op aarde beginnen zou. Toch zóó dat er aanstonds andere geloovige mannen en vrouwen zich bij hen aansloten, saam honderd en acht personen, die onder het apostolisch ambt zich als geloovigen in Christus aandien.

De heilige bezieling van omhoog moest door de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag nog komen. Dit toefde nu nog, maar als in kien en kern stond in deze zaal van den tempel de Kerk van Christus nu reeds gereed om haar loop te aanvaarden. En zoo nu genomen, staat er opgetekend, dat ze allen bijeen waren, en dat ze allen eendrachtelijk bijeen waren, uiting zoekend voor wat hun innerlijk leven bestormde, in veel smeking en gebed.

Op het eendrachtelijk valt hier de nadruk. Immers als discipelen waren ze 't meer dan eens niet geweest. Nog bij de verschijning van Jezus aan de zee van Tiberias gaf 't moete tusschen Petrus en Johannes, en nog vroeger was er nu zoo bijzondere nadruk op gelegd, dat ze, na Jezus heengaan, nu ze aan zich zelf overgelaten waren, niettemin eendrachtelijk saam verkeerden, en zulks wel in veel smeking en gebed.

In die bijzondere vermelding nu ligt iets tragisch, iets roerend schoons, maar ook iets pijnlijks, dat op zoo droeve teleurstelling wijst. Het hoogerpriesterlijk gebed, dat in Joh. XVII voor ons staat opgetekend, spreekt ons toch van een zoo innige bede van Jezus om aller eenheid dat 't niet inniger en teederder kon, maar dan toch van een bede van Jezus die niet verhoord is geworden.

Jezus had toen niet alleen voor de twaalfen, maar tevens voor alle kinderen Gods van alle eeuwen later, die door hun woord in Hem gelooven zouden. En de bede die Jezus toen voor zijn Kerk van alle eeuwen opzond, hield niets minder in, dan, dat ze allen één zijn mochten, gelijk, aldus had de Heere, 'opdat ik u, Vader, in mij en Ik in U, opdat ze volmaakt zijn in één'.

Nu zal die bede zeer zeker eens verhoord worden in het nieuwe Jeruzalem daarboven, maar daarop doelde Jezus bede niet. Immers Jezus liet er terstond op volgen: „Opdat de wereld geloove dat Gij mij gezonden hebt.“ Jezus had derhalve voor de volstrekte eenheid van alle geloovigen in de strijdende, niet in de triomferende kerk, voor de eenheid van zijn Kerk hier op aarde. Die bede nu is niet verhoord geworden. Reeds onder de apostelen brak strijd uit. Zie 't maar in Galaten II: 11-13. En onderwijl Jezus bede niet alleen op de apostelen doelde, maar op alle geloovigen, toont al wat we van de eerste gemeente lezen, helaas, dat al aanstonds de twisten in de Kerstelijke Gemeente.

Nu kan men daarom in ideale betoogen zich wel telkens op Johannes XVII en het hoogerpriesterlijk gebed beroepen, en de ziel verkwikken in die heilige bede, maar de gehele historie, en wat we zelf beleiden, toont toch telkens weer, dat de eenheid onder de broeders niet tot stand is gekomen.

Veel eer ligt nu altoos Christus Kerk gepreloot en verdeeld in schiet alle land. Ook in ons eigen vaderland is het niet anders, en zelfs in de groepen die één in belijdenis zijn, griet en bedroeft u telkens allerlei twist en knakkel, ten slotte uitlopend op nieuwe verdeeldheid.

Van een een-zijn van heel Christus Kerk op aarde, gelijk de Vader en de Zoon één zijn, is geen sprake.

Dit te verbloemen baat niet.

Het is niet Jezus die te kort schiet in 't ons toebragen van wat voor een eenheid in hem noodig is, want de zoen van Immanuel en het indalen van den Heiligen Geest was volkomen. Neen, de niet-verhooring van deze hoogerpriesterlijke bede verklaart zich eeniglijk uit onze zonde, waardoor wij de verhooring nog steeds onmogelijk maken.

Zuiver uw kerken zoveel ge wilt, en altoos keert de verdeeldheid en het getuist terug. De Reformatie zou zuivering en eenheid brengen, en het twistvuur vlammde aanstonds opnieuw op. De Doleantie doelde niet anders dan op nauwere saamsluiting, en behuister de vergaderingen naar, en zeg zelf of 't toch niet weer soms vinkt in onheilgen gloed.

Waarom nu ligt dit anders dan daaraan, dat de nu nog steeds zoo bitter droef naverkt.

En daarom, dit roerende gebed uit Johannes XVII, het staat opgetekend niet om ons tot een ijdel dwepen met ideale woorden te verleiden, maar om ons het diepst daarin oorzaken te doen bewenden, dat we zelfs de verhooring van Jezus heerlijkste bede er nog steeds door afsnijden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 2 Juni 1916.

De Classis 's-Gravenhage, aan wie de Synode opdroeg eventueel een bededag voor onze Kerken uit te schrijven, laat bekend maken, dat zij daartoe thans den tijd nog niet gekomen acht.

Misschien terecht.

Een bededag moet een uitzondering blijven.

Alleen in tijden van oorlog, pestilentie, algemeene volksrampen en andere groote zwaarigheden, waarvan de druk overal in de Kerken gevoeld wordt, zal een bededag uitgeschreven worden, zegt Art. 66 onzer Kerkenorde.

En al gaan we nu al bijna twee jaren gebukt onder den oorlog, die wel niet ons land rechtstreeks getroffen heeft, maar die ons volk toch zeer zware lasten oplegt, toch kan deswege niet telkens een bededag worden gehouden. Alleen wanneer in den oorlogstoestand plotseling een wending kwam, die hetzij ons eigen volk met nieuwe gevaren bedreigde of daarentegen hoop bood op het herstel van den vrede, zou er aanleiding wezen, om al onze Kerken tot een bededag op te roepen. En de geruchten, die thans over den komenden vrede rondlopen, mogen al eenige hoop bieden, dat aan dezen banger oorlog eerlang een einde komen zal, ze zijn nog zoo vaag en onbestemd, dat het uitschrijven van een bededag daaraan te verbinden, niet genoeg gemotiveerd zou zijn.

Maar al wordt er daarom geen officieele bededag uitgeschreven, toch blijven we niet ernst aandringen op het bidden van vrede, niet alleen in ons persoonlijk gebedsleven, maar ook in het gebed in onze Kerken en in onze gezinnen.

Een gebed, dat dan alleen waarde heeft voor God den Heere, wanneer het gepaard gaat met ootmoedige schuldbelijdenis. De oorlog, die over Europa losbrak, is een oordeel Gods geweest over de zonden der volkeren niet alleen, maar ook over de inzinking, verslapping en ontarding van het leven der Christelijke Kerk. De volkeren hebben niet meer gerekend met Gods Woord; ze hebben het juk van God en zijn Gezalfde afgeschud, ze hebben het licht aan den hemel uitgedoofd om te wandelen bij hun eigen spranken. En daarom is het woord van Jesaja vervuld geworden: „ziet gij allen, die u een vuur ontsteekt, die u met spranken omgordt, wandelt in de vlam van uw vuur en in de spranken, die gij ontstoken hebt; dat geschiedt u van mijne hand, in smart zult gij lieden liggen.“ Maar ook de Christelijke Kerk draagt hier niet minder schuld, want tot zulk een schrikkelijken afval had het nooit kunnen komen, wanneer Christus Kerk trouw ware geweest aan haar heerlijkste roeping om een licht op den kandelelaar, een stad op den berg te zijn. Maar hoe weinig heeft Christus Kerk die roeping verstaan! Ze zweeg, ze trok zich terug in haar tenten, ze liet het leven der volkeren over aan de allesoverheersende machten van ongelof, van stofvergoding, van zedelijke ontarding. En dat ze haar roeping niet nakwam, was het niet, omdat zij haar zelf het zout smakeloos was geworden? In haar eigen midden drong het bederf al dieper door. Hoe zou ze het Woord Gods aan de volkeren nog verkondigen, waar het geloof in dat Woord door critiek op de Schrift in haar eigen boezem al meer ondermijnd was? Hoe zou ze protesteeren tegen de verworping der zeden, waar ze zelf al meer der wereld gelijkvormig werd en van de kracht der godzaligheid zoo weinig in haar midden werd bespeurd? Hoe zou ze voor recht en gerechtigheid opkomen, waar in haar eigen kring het recht struikelde op de straten, elk kerkelijk proces weer de kankerwonde van haar leven openbaarde, zucht naar macht en grootheid bij haar leiders de drijfveer werd en niet het Goddelijk recht, maar partijbelang en menscheijk geknoei in haar midden den doorslag gaf.

Met een Pharizeersgestalte op de volkeren neer te zien, die door den waanzin van den oorlog zijn bevangen, zou ons daarom allerminst passen. De diepere oorzaken, die tot dezen oorlog geleid hebben, liggen in de ontvering van Gods ordinarie, in het verlaten van Gods Woord, in de ontkenning van het leven der volkeren. En de schuld daarvan drukt op heel de Christelijke Kerk en moet daarom elk Christen tot verontmoediging brengen voor het aangezicht des Heeren. De vraag, hoe groot daarbij onze persoonlijke schuld is, doet er niet toe. Israels profeten, die 't meest tegen den afval geprotesteerd hebben en persoonlijk trouw aan God waren gebleven, hebben het diepst de schuld van het volk voor Gods aangezicht beleiden, zich tot in stof en asch voor God vernederd, want de schuld van Israel was ook hun schuld. En zoo hebben ook wij ons voor God te verontmoedigen; de schuld van heel het Christelijk Europa als onze schuld voor God te belijden, en te smeecken, dat Zijne barmhartigheid en ontferming weer over ons opwake, niet alleen om de tuchtroede af te wenden en den vrede aan de volkeren te herschenken, maar bovenal om een vrede te geven, waardoor de gerechtigheid weer heerscht op aarde.

De Theologische faculteit.

Naar aanleiding van het debat, dat in de pers plaats vond over de benoeming van Dr. Roessingh tot hoogleraar te Leiden, welke benoeming in het Weekblad voor de vrijzinnige Hervormden een warm pleitbezorger vond, schrijft de Waarheidsvriend het volgende over het politiek geknoei, dat met de Theologische faculteiten aan de Rijksuniversiteiten heeft plaats gevonden en nog steeds plaats vindt:

Wat er politiek geknoei wordt met de theologische faculteit is in confesso. Allereerst dankt zij hare tegenwoordige gestalte aan beginselooze politiek geleide liberalen. Sinds zij steeds een speelbal der politiek. Toen het liberalisme heerschte onbepakt, waren er alleen knappe theologen onder de moderne dominees, die trouwens als modernen allemaal wel knap moeten zijn! En de ethischen kregen ook een been en werden zoet gehouden. Als er een recht ministerie aan het roer kwam, mocht ook eens een gereformeerde worden benoemd.

De theologische faculteit is dus een speelbal der politieke partijen. Voor een wetenschappelijk orgaan eener Universiteit noemen wij dat een toestand, die niet beter dan door het woord „geknoei“ kan worden aangeduid. Maar het Weekblad voor de vrijzinnige Hervormden voelt voor die wetenschappelijke bezwaren niet. Het looft den toestand, als maar moderner worden benoemd.

Gewoonlijk wordt gezegd, dat deze faculteiten moeten dienen om predikanten voor de Herv. Kerk te kweken. Maar ook uit dat oogpunt is het „geknoei“. De kleur der faculteiten is omgekeerd evenredig met de kleur van het kerkelijk leven in de Herv. Kerk. Zij staan geheel buiten het leven en zijn ook uit wetenschappelijk oogpunt noch als faculteiten van godswetenschap, noch als theologische faculteit, wat zij zijn moeten. De plm. 120,000 gulden, die dit instituut jaarlijks aan het Rijk kost, worden zeer zeker beter en vruchtbaarder besteed worden ten bate der geestelijke wetenschappen, dan thans het geval is. Van welken kant ook bezien, het is „geknoei“, geknoei der „partijgeheid“, maar van de liberale partijgeheid allermeest.

Het is krus gezegd, maar is het te krus? Groen van Prinsterer heeft steeds aan

gedrongen op afschaffing dezer Theologische faculteiten aan de Rijks hoogeschole. Aan een neutrale Hoogeschool behoort de Theologische faculteit niet thuis, is ze een onding en moet ze daarom tot geknoeileiden. Daarom valt het zoo te betreuren, dat toen onder het Ministerie Heemskerk de quaeatie van de Theologische faculteiten aan de Rijksuniversiteiten door de wet op het Hooger Onderwijs zelf aan de orde werd gesteld, niet naar een definitieve oplossing gezocht is.

In memoriam Dr. Bos.

Met het overlijden van Dr. Bos, den emeritus-predikant van Dokkum en redacteur van de Wachter, valt een der betekenisvolle figuren uit ons kerkelijk leven weg.

Dr. Bos was geen soepele man, geen man van strijken en ploopen, geen man, die in compromissen heel zocht. Veeleer was zijn aard steef, zijn natuur polemisch, stond hij, gelijk het volk dit uitdrukt: „stijf op zijn stuk.“ Waar hij gevaar meende te zien voor afwijking van de waarheid, streefde hij zonder aanzien des persoons en gaf hij nooit krimp. Aan het begin van de eigen opleiding had hij de liefde van zijn hart verpand, en rusteloos, zonder ooit te verzwakken, heeft hij tot het laatste van zijn leven voor dat beginsel gevoerd. Niet in de breedte lag zijn kracht; soms scheen het, alsof er slechts één snaar was op het speeltuig van zijn hart; maar die ene snaar wist hij te tokkelen met een virtuositeit, die toch bewondering afdwong.

Wat die strijd vaak ging tegen broeders in eigen kring, weet ieder. Maar Dr. Bos was een eerlijk tegenstander. Hij streefde nooit met persoonlijke wapenen. Hij zocht geen eigen belang. Men was altoos overtuigd, dat hij meende aldus te moeten handelen. En bij zijn graf kan ook zijn tegenstander hem een eere-salut brengen.

En ook wij doen dit gaarne, omdat, al gold zijn strijd niet het minst de Hervorming, we toch wisten, dat hij onze Gereformeerde Kerken oprecht en hartelijk lief had, dat hij zijn beste krachten aan haar heeft gegeven en bij alle verschil van inzicht, nooit de band der eenheid door hem verbroken is.

De kinderen des Verbonds.

XXXVI.

Zoo heeft Christus door de kinderen, die tot Hem kwamen, te zegenen, en te zegenen, dat hunner het Koninkrijk der hemelen was, getoond, dat Hij de belofte van het genadeverbond niet verbroek, maar handhaafte en bevestigde kwam. Want deze kinderen, die Christus zegende, waren geen heidenkinderen, maar kinderen uit Israel geboren en dus kinderen des verbonds.

Op dit woord van Christus heeft de Christelijke Kerk zich dan ook, reeds van de vroegste tijden af, gelijk uit het getuigenis van Tertullianus blijkt, beroepen ten gunste van den kinderdoop, en met het volste recht. Zelfs meent een der nieuwste uitleggers van het Marcus-evangelie Dr. Gustav Wohlenberg in Zahn's commentaar op het Nieuwe Testament, dat Marcus dit verhaal met opzet in zijn evangelie opnam om daarmee het goed recht van den kinderdoop, waarover strijd gevoerd werd, te bepleiten. En metterdaad is dit verhaal een der sterkste gronden voor den kinderdoop. Want wat men hier tegen wel heeft opgemerkt, dat Christus deze kinderen toch niet gedoopt, maar alleen zegende heeft, zoodat hieruit voor den kinderdoop niets zou volgen, is niets dan een uitvlucht. Christus heeft, zoodat Johannes ons mededeelt (Joh. Ev. 4:1) zelf nooit gedoopt, maar dit overgelaten aan zijn discipelen. Waarom zou Hij dan voor deze kinderen een uitzondering gemaakt hebben? Bovendien, waar het op aankomt, is niet, of Christus het uitzonderig sacrament hun geschenken heeft, maar of Hij de geestelijke genade, die het sacrament ons afbeeldt en verzegelt, aan deze kinderen heeft toegezegd en geschonken. Ook de moordenaar aan het kruis is niet gedoopt, maar wie zou gearzeld hebben na het woord door Christus tot hem gesproken: „Heiden zult gij met mij in het Paradijs zijn,“ hem den doop te geven? En evenzoo is het met deze kinderen. Is de doop het teeken en zegel van onze gemeenschap met Christus, hoe zou men dan, vraagt Calvijn terecht, dat teeken kunnen weigeren aan degenen, die Christus in zijn armen neemt, zegenen en tot erfgenamen van zijn Koninkrijk verklaart?

Trouwens, dit verhaal is niet het eenige, waaruit blijken kan, hoe lief Christus deze kinderen heeft en welke hooge voorrechten Hij hun toekent, want telkens zien we dit in de Evangelien opnieuw bevestigd. Wanneer zijne discipelen twisten over de vraag, wie de meeste is in het Koninkrijk der hemelen, dan roept Jezus een kindke, stelt dit in het midden van hen en zegt: „voorwaar zeg ik u, indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderens, zult gij in het Koninkrijk der hemelen geen deins ingaan. Zoo wie zich zelf verandert zal gelijk een kindke, die is de meeste in het koninkrijk der hemelen.“ (Matth. 18: 1-4). Ook hier blijkt weer, hoe Christus de kinderen dus niet buiten het Koninkrijk der hemelen sluit, maar veeleer ze ten voorbeeld stelt aan zijn discipelen, om hun te leeren, hoe ze in zijn Koninkrijk moeten ingaan. Welk een roerende liefde spreekt er voorts niet uit, wanneer de Heere Jezus een andermaal weer een kindke in het midden zijner discipelen stelt en, na het in zijn armen te hebben genomen, zegt: „zoo wie één van zoedanjige kinderens ontvangen zal in mijnen naam, die ontvangt Mij.“ (Marc. 9: 36-37). Die kinderen staan dus niet buiten Christus, maar zijn zijn eigen dom, maken deel uit van zijn gemeente, in hen

komt Hij zelf tot dengene, die ze ontvangt in zijn naam. Wanneer Christus den Vader in de hemelen dankt, dat Hij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen en ze de kinderens geopenbaard heeft. (Matth. 21: 16) dan slaat dit zeker niet alleen op de discipelen, die in geestelijken zin „kinderen“ heeten, maar evenzeer op de werkelijke kinderen, zoodat daaruit blijkt, dat Christus, toen de kinderen van Jeruzalem hem het: Hosanna, gij Zoon Davids! toeriepen, zeide, dat de Vader zich uit den mond dezer kinderen dien lof toebehoort had (Matth. 21: 16), een woord, waarvan men de betekenis 't best verstaan kan, als men er op let, hoe Christus, toen Petrus beled, dat Hij de Christus was, eveneens heeft gezegd, dat niet vleesch en bloed, maar de Vader in de hemelen hem dit geopenbaard heeft (Matth. 16: 17).

En eindelijk, wanneer de discipelen in hun groote-menschen-waan deze kleine kinderen „verachten“, d.w.z. ze te onbeduidend vinden voor het Koninkrijk der hemelen, dan waarschuwt Christus hen: „veracht deze kleinen niet, want ik zeg u, dat hunne engelen in den hemel altijd zien het aangezicht mijns Vaders, die in de hemelen is.“ (Matth. 18: 10). Christus zegt dus, dat deze kinderen onder de bijzondere hoede staan van de engelen Gods, en wel van de hoogste engelen, die als 't ware onmiddellijk bij den troon Gods staan en Gods aangezicht altoos zien. Wanneer Christus deze engelen met nadruk hun engelen noemt, d.w.z. de engelen, die over hen waken om ze te beschermen, dan blijkt daaruit niet alleen, hoe lief God deze kinderen heeft, die deze engelen tot een wacht over hen gesteld heeft, maar tegelijk, dat deze kinderen erfgenamen des hemels zijn. Immers, wanneer de Apostel ons zegt, dat de engelen „godienstige geesten zijn, uitgezonden tot dienst degenen, die de zaligheid beerven zullen“ (Hebr. 1: 14), volgt daaruit vanzelf, dat de engelen deren dienst voor de kinderens niet verrichten zouden, wanneer ook zij geen erfgenamen der zaligheid waren.

Zoo toont elke daad en elke uitdrukking van Christus ten opzichte van deze kinderen van Israel, hoe Hij de verbonds-gedachte bij hen handhaaft en Hij doet dat niet alleen zoolang ze nog jong zijn, maar ook als ze tot volwassen leeftijd zijn gekomen. De spanning tusschen Hem en Israel moge allengs toenemen, naarmate Israel weigerde in Hem te gelooven, maar zoolang Israel nog niet finaal Hem als Messias verworpen heeft, blijft Christus Israel als bondsvolk erkennen. Hij gelast daarom zijne discipelen uit te gaan om het Evangelie te verkondigen niet aan de Heidenen of Samaritanen, maar aan „de verlorenen schapen van het huis Israels“. (Matth. 10: 5, 6). Aan de Samaritaansche vrouw zegt Hij, dat alleen „de Joden weten wien zij aanbidden, want dat de zaligheid uit de Joden is.“ (Joh. 4: 22). Het valche vertrouwen op de vleeschelijke afkomst uit Abraham moge Christus afkomst uit Abraham niet, gij zijt uit den vader den duivel, die was een menschenmoeder van den beginne en gij wilt de begeerte uws vaders doen.“ (Joh. 8: 39, 40, 44). Maar hoe ernstige waarschuwing daarin ligt opgesloten niet alleen voor de Joden van die dagen, maar voor ieder, die zich beroemt op het verbond, zonder de voorwaarde van het verbond na te komen! gelijk Calvijn zegt (Inst. IV, 16, 24), het verbondsvoorrecht aan Israel geschonken, ontkennt Christus daarom niet. Als Christus de vrouw, die teengevoel van rheumatisch lijden geheel saamgeboogen was, geneest en de Pharizeers daaraan aanstoot nemen, omdat dit wonder op den Sabbath geschied was, zegt Christus: „moest deze, die een dochter Abrahams is, niet niet losgemaakt worden van deren band op den Sabbath?“ (Luc. 13: 16). Dat aan Zacharias, den tollenaar, en zijn huis zaligheid geschiedt, doordat Christus tot hem komt, is, naar Christus zelf zegt: „nademaal ook deze een zoon van Abraham is“ (Luc. 19: 9). Zelfs wanneer Christus de toekomstige verwerping van Israel aankondigt, noemt Hij ze nog de „kinderen des Koninkrijks“ (Matth. 8: 12) en de rijke man in de hel wordt tot driemaal een kind van Abraham genoemd (Luc. 16: 24, 25, 27) zij het al, dat deze benaming juist dient, om te schriller te tegenstelling te doen uitkomen, dat zulk een kind van Abraham niet in den schoot van Abraham, maar het behoorde, maar door eigen schuld in de plaats der pijniging kwam.

Maar het rijkt komt deze verbonds-gedachte tot uiting in het drietal gelijkenissen, n.l. die van het verloren schaap, de verloren penning en den verloren zoon (Luc. 15) welke Christus tot de Pharizeers sprak, toen deze zich ergerden, dat Christus zondaren en tollenaars ontving. Want wat Christus in dit drietal gelijkenissen hun voor oogen wil stellen, is niet zijn reddende liefde voor zondaren in het algemeen, gelijk de Methodist wil, maar Hij geeft hier den grond aan, waarom Hij zich over deze zondaren ontfermt wil. De hier bedoelde zondaren en tollenaars, hoe ver ook afgedooft, waren geen heidenen, maar kinderen van Israel. Al mochten de Pharizeers hen verachten, buiten de Synagoge werpen, ja weigeren hen in hun huizen te ontvangen, Christus riet in hen nog altoos zonen van Abraham. Dat wil Christus ons hier leeren. Als de herder uitgaat om het verloren schaap te zoeken, dan geschiedt dit, gelijk Christus zelf zegt, omdat dit verloren schaap een schaap was van zijn kudde, een schaap, dat bij de kudde hoorde en daarvan afge-

dwa hij mij, dat huis vind raak vade over aan deze gebede levee gevoe bijk behe nisse raad, de van schul al beeld van mens Chris zondt nog gebor een l laat worde verlat zit die w met d trouw dit d tegen zijn; den e de be Verkl zijn e niet t moeily klaring stond houdt, Zache zoo n deren ook d dese l niet m men, C van Al in liet teken behoort wordt hier te dat de die in had op Daarin uit V worden Maar Christu nooit d in het naar d gewand mogen ergeren kenis d verloren Christu lijken n verblidj loren w de negt ven, on schaa het kin lippen v tegen e meer w met t het zijn hebben, en bero

Dr. H. bij de G. WOODS E. VAN S. W. KIRCH Dit b blauwen gouden k door Dr. Tegen HOKSTRA in al de dan, als schrift: T den over VAN SCH als tweed tates van diens W KERKHOOF Met 'n pientit had een t aan de st het nitwe Gedacht „Het is bij de bi deren stel wordend, dan ook a Na die kortelijk herhardt, velerlei o HOKSTRA Een or tot de dat hadden, d v. OOSTER bevondend en die der zij zich a inspanning Een ova tot heider van 1886.